

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2013 - Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ – 29 ΜΑΪΟΥ 2013

ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ: ΧΑΪΡΗ – ΤΡΙΠΑΜΠΟΥΚΗ ΑΜΑΛΙΑ,
ΑΪΒΑΛΙΩΤΟΥ ΕΛΕΝΗ, ΓΚΟΤΣΟΠΟΥΛΟΥ ΤΑΣΟΥΛΑ, ΚΟΝΤΑΡΑΤΟΥ
ΕΙΡΗΝΗ, ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΑΝΝΑ, ΤΣΙΡΟΓΙΑΝΝΑΚΗ ΤΑΝΙΑ**

A1.

Όλα είναι αξιοθρήνητα στους εμφυλίους πολέμους, αλλά τίποτα πιο άθλιο από την ίδια τη νίκη: αυτή κάνει τους νικητές αγριότερους και περισσότερο αχαλίνωτους, ώστε, ακόμα κι αν δεν είναι τέτοιοι από τη φύση τους, από ανάγκη εξαναγκάζονται να είναι. Γιατί η έκβαση των εμφυλίων πολέμων είναι πάντοτε τέτοια, ώστε όχι μόνο να γίνονται αυτά που θέλει ο νικητής, αλλά επίσης ώστε ο νικητής να κάνει το χατίρι αυτών με τη βοήθεια των οποίων κερδίστηκε η νίκη.

Ενεργώντας κάτω από την επιρροή αυτών πολλοί, εάν τον τιμωρούσα, θα έλεγαν ότι έγινε αυτό σκληρά και τυραννικά. Τώρα καταλαβαίνω ότι εάν αυτός φτάσει στο στρατόπεδο του Μάνλιου, όπου κατευθύνεται, κανείς δεν θα είναι τόσο ανόητος, που να μην βλέπει ότι η συνωμοσία έχει γίνει, κανείς (δεν θα είναι) τόσο αχρείος, που να μην ομολογεί ότι η συνωμοσία έχει γίνει.

B1. bellis civilibus → bellum civile

miserius → miserrimum

ipsa → ipsum

victores → victoribus

ferociores → feroci

tales (το πρώτο του κειμένου) → talis

exitus → exitu

iis → earum

auxilio → auxilium

auctoritatem → auctoritas

multi → plus

hunc → huic

castra → castrorum

stultum → stultam

B2. reddit → reddidisti

sint → sunt

cogantur → cogentur

fiant → faciendum

velit → vult

obsequatur → obsequentur

parta sit → peperisti

animadvertissem → animadversum (αιτιατική), animadversu (αφαιρετική)

dicerent → dixerint

intellego → intellexisse

oervenerit → perveniebatis

intendit¹ → intende

videat → vidissemus

fateatur → fatebuntur

Γ1α. miserius: κατηγορούμενο στο nihil (μέσω του εννοουμένου ρήματος est).

ferociores: κατηγορούμενο στο αντικείμενο victores.

bellorum: γενική υποκειμενική από το exitus.

iis: αντικείμενο (ως συμπλήρωμα) στο ρήμα obsequatur.

id: υποκείμενο στο ειδικό απαρέμφατο factum esse (ετεροπροσωπία).

fore: αντικείμενο στο ρήμα intellego. Ειδικό απαρέμφατο, γιατί εξαρτάται από ρήμα που σημαίνει «κατανοώ».

coniurationem: υποκείμενο στο ειδικό απαρέμφατο factam esse (ετεροπροσωπία).

Γ1β. In bellis civilibus → in bellis, quae civilia sunt.

Γ1γ. Cicero scripsit bellorum civilium exitus tales esse semper, ut non solum ea fierent, quae vellet victor, sed etiam ut victor obsequeretur iis, quarum auxilio victoria parta esset.

Γ2α. Etiamsi natura tales non sint: Δευτερεύουσα επιρρηματική παραχωρητική πρόταση. Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί δηλώνει μια υποθετική κατάσταση που, ακόμα κι αν δεχθούμε ότι ισχύει, δεν αναιρεί το περιεχόμενο της πρότασης εξάρτησης. Πιο συγκεκριμένα εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα, γιατί εξαρτάται από αρκτικό χρόνο (cogantur) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

Γ2β. Quae velit victor: Δευτερεύουσα αναφορική επιθετική πρόταση, προσδιοριστική. Εκφέρεται με υποτακτική εξαιτίας έλξης από την υποτακτική fiant της προηγούμενης πρότασης (της συμπερασματικής). Πιο συγκεκριμένα εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα, γιατί εξαρτάται από αρκτικό χρόνο (fiant) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν. Λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός στο ea της προηγούμενης πρότασης, το οποίο και προσδιορίζει.

Γ2γ. Ο εξαρτημένος υποθετικός λόγος της περιόδου αυτής είναι:

Si pervenerit: Υπόθεση

Fore²: Απόδοση (με τη μορφή ειδικού απαρεμφάτου, εξαρτωμένου από το ρήμα intellego).

Ο υποθετικός λόγος είναι εξαρτημένος από το ρήμα intellego.

¹ Στο έντυπο των θεμάτων έχει γραφεί "indendit". Πρόκειται για τυπογραφικό λάθος που έγινε εκ παραδρομής και που διορθώθηκε προφορικά στα εξεταστικά κέντρα. Εξάλλου δεν υπάρχει ρήμα indendo στη λατινική γλώσσα, αλλά αυτό δεν το γνωρίζουν οι μαθητές.

² Μετά το απαρέμφατο fore που αναφέρεται στην εκφώνηση της παρατήρησης εννοείται ένα δεύτερο fore. Έτσι, στην πραγματικότητα, ο εξαρτημένος υποθετικός λόγος είναι και σύνθετος. Εδώ όμως ζητείται μόνο το ένα σκέλος της απόδοσης.

Ως ανεξάρτητος αυτός ο υποθετικός λόγος είναι:

Si pervenerit (si + Οριστική συντ. μέλλοντα): Υπόθεση

Erit: Απόδοση.

Υποθετικός λόγος που δηλώνει ανοικτή υπόθεση (1^{ου} είδους) στο μέλλον. Η υπόθεση είναι προτερόχρονη της απόδοσης, όπως δείχνει η υποτακτική παρακειμένου της υπόθεσης, όταν ο λόγος είναι εξαρτημένος.

Επομένως πλήρης η περίοδος είναι: Si iste in Manliana castra pervenerit, nemo tam stultus erit.

Μετατροπή, ώστε να δηλώνεται υπόθεση δυνατή ή πιθανή στο παρόν μέλλον:

Υπόθεση: si perveniat (pervenerit, υποτακτική παρακειμένου)³

Απόδοση: sit

Και στην περίπτωση αυτή ολόκληρη η περίοδος θα είναι: Si iste in Manliana castra perveniat, nemo tam stultus sit.

³ Εάν θελήσουμε να διατηρήσουμε την ίδια χρονική σχέση μεταξύ υπόθεσης και απόδοσης που υπάρχει και στο κείμενο. Η περίπτωση όμως αυτή δεν αναφέρεται στο σχολικό βιβλίο.